SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2148

av Ida Kors (SD)

Kvalitetsförstärkning av orosanmälningar till socialtjänsten

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten och vidta åtgärder för att en orosanmälan till socialtjänsten alltid bör innehålla personuppgifter på uppgiftslämnaren och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten och vidta åtgärder för att en orosanmälan till socialtjänsten, där uppgiftslämnaren önskar vara anonym och inte är anmälningsskyldig enligt 19 kap. 1 § socialtjänstlagen, alltid ska omfattas av sekretess gentemot den part som anmälan avser och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten och vidta åtgärder för krav om identifiering och styrkta personuppgifter för uppgiftslämnare som inkommer med en orosanmälan till socialtjänsten, och som inte önskar vara anonym, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

När vårdnadshavare inte kan ta sitt ansvar fullt ut är det socialtjänsten som ska se till att barn får det stöd och den hjälp som de behöver. En viktig och många gånger avgörande

del för socialtjänstens möjlighet till att uppmärksamma och identifiera barn som riskerar att fara illa, är att det kommer in orosanmälningar.

Enligt Socialstyrelsens nationella kartläggning, Anmälningar om barn som far illa eller misstänks fara illa 2024, fortsätter antalet orosanmälningar till socialtjänsten att öka. Under 2024 inkom cirka 514 000 anmälningar i hela landet, vilket är en ökning med 22 procent sedan 2021 och 55 procent sedan 2018. Sammanlagt har mer än vart tionde barn orosanmälts någon gång under ett år.

Den ökade mängden anmälningar innebär ett högre tryck på kommunernas handläggning- och utredningsverksamhet, samtidigt som behovet av stöd och insatser från socialtjänsten ökar.

Av de anmälningar som inkom under 2024 ledde runt 54 procent till någon form av utredning.

Det är ungefär samma andel som 2021, vilket visar att antalet individer i behov av insatser är fler.

För att socialtjänsten tidigt ska kunna fånga upp barn och unga som far illa är det viktigt att de anmälningar som görs innehåller relevant, konkret och detaljerad information om vad oron avser samt anmälarens egna iakttagelser.

Alla som misstänker att ett barn far illa kan göra en anmälan, både privatpersoner och yrkespersoner. Vissa yrkesgrupper, som exempelvis socialtjänst, polis, skola, förskola, tandvård och sjukvård omfattas av anmälningsskyldig enligt 19 kap. 1 § socialtjänstlagen. Det innebär att du är skyldig att anmäla om du genom din profession får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa. Den som är anmälningsskyldig kan inte göra en anonym anmälan. Utifrån yrkesgrupp är det polis, skola och hälso- och sjukvård som står för den största andelen inkomna orosanmälningar, närmare 60 procent. Privatpersoner, föräldrar, vårdnadshavare, anhöriga och andra anmälare står tillsammans för en fjärdedel av anmälningarna.

Som privatperson har du rätt att vara anonym och det finns inga krav på att uppge namn eller andra personliga uppgifter. En anonym anmälan kan därför försvåra socialtjänstens handläggning och bedömning då information av betydelse, som exempelvis vilken relation anmälaren har till barnet, i vilka specifika miljöer eventuella iakttagelser har gjort eller hur ofta anmälaren träffar barnet eller vårdnadshavare, riskerar att utebli.

Det finns en relevans i att det ska vara möjligt att göra en orosanmälning anonymt. Många gånger kan det vara en förutsättning för att exempelvis en anhörig, en granne

eller en kollega ska våga ta steget att anmäla vid misstanke eller oro för att ett barn far illa. Därav fyller möjligheten för privatpersoner att anmäla anonymt en viktig funktion. Dock är det problematiskt, och en direkt försvårande omständighet, att en anonym anmälan även innebär total anonymitet gentemot socialtjänsten. En anonym anmälan får vare sig innehålla namn eller kontaktuppgifter till anmälaren vilket hindrar socialtjänstens möjligheter för att kunna återkomma med kompletterande frågor eller inhämta ytterligare information.

En annan försvårande omständighet i nuvarande regelverk är att det saknas krav på legitimering eller att anmälaren på annat sätt ska kunna styrka sin identitet, i de fall anmälaren väljer att inte vara anonym. I praktiken innebär det att en orosanmälan kan göras i någon annans namn, vilket i sig är djupt problematiskt.

En orosanmälan ska fungera som ett verktyg för att tidigt kunna upptäcka om ett barn riskerar att fara illa, men det har också uppmärksammats att enskilda individer systematiskt kan använda sig av att göra anonyma grundlösa orosanmälningar som en del i en konflikt, exempelvis vid vårdnadstvister. Detta är något som tyvärr uppmärksammats allt oftare de senaste åren. I praktiken innebär det att de barn som verkligen behöver fångas upp och lever under allvarliga missförhållanden, inte får hjälp och stöd i tid.

Utifrån den stora ökning av orosanmälningar vi sett under de senaste åren och det ökade trycket på landets socialtjänster, är det av yttersta vikt att vi har en lagstiftning och ett regelverk som möjliggör en effektiv och rättssäker handläggning.

Mot denna bakgrund bör regeringen skyndsamt utreda möjligheten för att en anonym anmälan inte ska innebära en anonymitet även mot socialtjänsten. Socialtjänsten omfattas redan idag av sekretess och det borde inte finnas några hinder för att sekretessmarkera personuppgifter på en anmälare som önskar vara anonym.

Till detta är det också viktigt att regeringen utreder och inför ett system för att en anmälare ska kunna styrka sin identitet i samband med att en anmälan görs. Detta för att säkerställa att en eventuell återkoppling görs till rätt person och för att information som omfattas av sekretess inte ska nå fel person. Det skulle också stänga möjligheten för att göra en anmälan i någon annans namn.

Ida Kors (SD)